

SÄKERHET OCH SAMARBETE I EUROPA

OSCE / OSSE

Nordisk folkrikisdag Helsingfors 3 augusti 07

Birgitta Hambræus, IKFF:s representant i OSSE-nätverkets styrelse (Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet)

Vid Andra världskriget slut hade Väst lärt sig att inte förödmjuka den besegrade fienden, som de gjorde efter Versailles-freden. Tyskland togs i stället in i den europeiska gemenskapen. Tyskland har inte bara blivit en stabil demokrati utan också en fredsälskande nation som i det längsta försöker hindra att tyska soldater ska kriga utomlands.

Men Andra världskriget avlöstes snabbt av det kalla kriget. Öst och Väst hade olika överenskomna geografiska intresseområden.

En allt galnare kapprustning balanserade maktförhållandena.

Ett tecken på ett nytt sätt att se på säkerhet var Willy Brandts och Olof Palmes utredning "Gemensam säkerhet".

I Helsingfors tog president Kekkonen på 1970-talet, med ryskt stöd, initiativet till en alleuropeisk konferens, ESK, den europeiska säkerhetskonferensen dit Sovjetstaterna och alla Europas stater inbjöds, tillsammans med USA, Kanada och Japan som observatör. När t.ex. Albanien var ett hårt slutet land, hade de ändå en stol vid bordet vid ESK-mötena även om de inte använde den. Dessa kontakter bidrog till Gorbatsjovs glasnost och perestrojka.

Helsingforskommittéer för **mänskliga rättigheter** bildades i de flesta länder både i Öst och Väst. De har juridisk sakkunskap och hjälper bl.a. till vid rättegångar, stöder utsatta folkgrupper och främjar pressfrihet.

ESK formaliserades alltmer och heter nu Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, OSCE. OSSE på svenska. Kontor finns bl.a. i Wien och i Warszawa. I Bryssel finns kontoret för nationella minoriteter. Utrikesministrarna träffas en gång om året och statsministrarna vart tredje år. Frivilligorganisationer är välkomna till mötena och har ibland rätt att framlägga förslag till OSSE.

OSSE-nätverket

Ett antal frivilligorganisationer i Sverige har bildat föreningen OSSE-nätverket, som bjuds in till UD och kan påverka Sveriges inställning i OSSE.

Representanter för ländernas parlament har också regelbundna möten. Där har man tagit beslut om att genomföra FNs resolution 1325 om kvinnors likaberättigande i allt som rör fred. Det är emellertid långt kvar och de flesta ledande befattningar inom OSSE innehålls av män.

OSSE arbetar i tre dimensioner, s.k. korgar: förtroendeskapande åtgärder, mänskliga rättigheter och ekonomiskt och tekniskt samarbete.

Förtroende:

OSSE:s politiskt militära verksamhet går ut på att skapa förtroende i stället för misstänksamhet, fiendskap och avskräckning.

1984 hölls en ESK-konferens i Stockholm och därefter besökte militär från Öst och Väst varandras militärovnings. Öppenhet motverkar rädsla. Förebygga krig är en central uppgift. Man söker upptäcka tidiga varningssignaler.

Ekonomisk och tekniskt samarbete:

- Utan mänskliga rättigheter och en ekonomisk och ekologisk utveckling kan man aldrig nå säkerhet och en varaktig fred, sa OSSEs förre ordförande Jaap de Hopp Scheffer.

Ett exempel

I gränstrakterna i det väglösa landet mellan Kosovo, Albanien och den jugoslaviska republiken Makedonien hade det länge rått illegal skogsavverkning, smuggling och illegal invandring.

OSSE organiserade möten med polisen och lokalbefolkningarna från de olika länderna. De kom överens om att bygga vägar, dela ut identitetshandlingar så att polisen kunde se vilka som var bofasta. Man satsar nu på laglig handel och turism i dessa spektakulärt vackra områden. När en överenskommelse tecknats mellan de tre länderna, kommer OSSE att lämna området. Det är länderna själva som äger och ansvarar för processen.

OSSE bedriver s.k **missioner** i olika problemområden.

Beslut att ingripa tas med konsensus och det är de olika länderna som ber OSSE komma när det behövs. För att undvika blockering kan beslut i undantagsfall tas minus ett land.

Det var tragiskt att man inte lyckades förhindra kriget i **Jugoslavien**.

IKFF försökte få utrikesminister Margaretha af Ugglas (m) att använda sig av vår sakkunskap. Jugoslavien älskade Norden och kunde följt vårt exempel. Sverige tillhörde ordförandetrojkan de första åren på 1990-talet, men var mest intresserad av att lyda EU.

Ryssland lämnar **nedrustningsavtal, CFE**.

Men avtalet har redan i praktiken brutits av Väst (EU rustar upp)

Jag är bekymrad över att misstänksamhet mellan Ryssland och Väst åter håller på att fördjupas.

Har vi glömt läxan från Versailles? Segrarna i det kalla kriget får inte förödmjuka förlorarna!